

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Авсієвич А. В. <i>Передумови доступу до вищої юридичної освіти в країнах Європи: досвід для України</i>	357
Твердохліб А. І., Медвідь Ф. М., Мельниченко Я. Б., Чорна М. Ф. <i>Правова культура українського суспільства в умовах модернізації освіти</i>	360
Жук І. І. <i>Ефективність системи вищої освіти країн з розвинутою ринковою економікою в основі моніторингу кар'єри випускників</i>	363
Медвідь Ф. М., Курчина Т. О., Чорний Е. В. <i>Адміністративно-правова доктрина України про національну безпеку</i>	367
Дорошенко Л. С. <i>Роль вищої освіти в умовах соціально-економічної ринкової трансформації</i>	371
Олійник В. В. <i>Формування національної свідомості молоді на заняттях української мови та літератури у Хмельницькому економіко-правовому коледжі МАУП</i>	374
Трембіцький А. М. <i>До історії творення та діяльності українського народного університету в Кам'янці-Подільському (1919–1920 рр.)</i>	376
Карбовська Л. О. <i>Державне регулювання попиту ринку праці та пропозиції фахівців з вищою освітою в країнах Європи</i>	379
Бисенбаєв Ф. К. <i>Высшее образование: поиски смысла и верность традиции</i>	382
Тюріна О. М., Боринська О. Л. <i>Вплив процесу глобалізації на розвиток освіти в Україні</i>	386
Савчук Л. О. <i>Інноваційний характер інформатичної складової фахової підготовки майбутніх економістів</i>	388
Згалат-Лозинська Л. О. <i>Удосконалення процесу організації професійного навчання як фактор інноваційного розвитку будівельних підприємств</i>	392
Згалат-Лозинська Л. О., Мартиненко О. В. <i>Професійне навчання на виробництві як складова управління професійною кар'єрою</i>	396
Каплонюк А. О. <i>Зарубіжний досвід у підготовці професійних кадрів як запорука розбудови успішної держави</i>	399
Круглик Б. В. <i>Науково-теоретичні та практичні проблеми професійної підготовки державних службовців та осіб місцевого самоврядування в епоху діджиталізації</i>	402
Чорна М. Ф., Курчина Т. О., Мельниченко Я. Б. <i>Система цінностей громадянського суспільства посттоталітарної України</i>	405
Гордієнко М. Г., Медвідь Ф. М. <i>Інноваційне мислення як вимога соціального розвитку</i>	409

ПЕРЕДУМОВИ ДОСТУПУ ДО ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

В усі часи освіта була і залишається однією з найважливіших і найскладніших передумов прогресивного розвитку суспільства, підготовки громадян до життя, їх соціалізації, залучення до духовних надбань. Останнім часом, у більшості високорозвинутих країн, освіта віднесена до найбільш пріоритетних сфер діяльності, оскільки забезпечує зростання продуктивності праці, підвищення ефективності виробництва. Інтелектуалізація економіки і суспільства, велика конкуренція на світовому ринку освітніх послуг, намагання України стати рівноправним партнером на ньому спонукає освітян України до пошуку ефективної моделі вищої освіти; потребує пізнання і врахування вітчизняною освітою перспективних тенденцій вдосконалення національних освітніх систем розвинених країн світу, уваги до того, як ці країни, чий заклад вищої освіти входять до сотні найкращих, досягли такої високої якості. Вища освіта має стати інвестиційно привабливою, необхідно забезпечити ефективність діяльності закладів вищої освіти, незалежної оцінки якості знань.

Здійснюючи порівняльний аналіз систем вищої освіти Великобританії, Італії, Німеччини і Франції можна дійти висновку про те, що є багато відмінностей в освітніх системах цих країн на рівні вищої освіти, але є і спільне — для вступу до закладів вищої освіти з класичними чи професіоналізованими програмами спочатку необхідно здобути середню освіту. Для здобуття юридичної освіти вимоги до вступників та безпосередньо освітнього процесу збільшуються, адже за визначенням Організації Об'єднаних Націй “юрист — це відкрита та доступна для клієнта особа, яка на засадах здобутої кваліфікації та дотримання високих стандартів моральності і професійної етики здійснює діяльність, спрямовану на захист прав та законних інтересів клієнта з урахуванням публічного порядку держави” [1, 95].

У сучасній Німеччині діє двоступенева система вищої освіти, що передбачає отримання освітніх ступенів “бакалавра” і “магістра”. Однак для юридичної спеціальності ця система застосовується як виняток і лише для підготовки юристів за спеціалізацією “Економічне право”. Випускники з такою освітою отримують кваліфікацію юриста з економічно-правових відносин та не можуть бути суддею, адвокатом, нотаріусом або прокурором. Для того, щоб мати право працювати за переліченими спеціальностями, необхідно пройти повний курс навчання, в процесі якого набуває знань та навичок “універсальний юрист”, здатний працювати в будь-якій галузі юриспруденції. Універсальність у підготовці юристів широкого профілю зумовлює відмову від Болонської системи [2, 98].

Єдність університетської юридичної освіти на території Німеччини забезпечується федеральним Законом “Про статус суддів” (далі — Закон) [3]. Навчання за програмою підготовки судді є запорукою можливості працювати і за іншими юридичними професіями (нотаріуса, адвоката, прокурора, юрисконсульта) [4, 76]. Суддею ж згідно із Законом можна стати лише за наявності вищої юридичної освіти. Зарахування на юридичний факультет відбувається без екзаменів, а відтак передумови

мовою отримання юридичної освіти є здобуття успішної “доуніверситетської” освіти. Процедура підготовки юристів у вищій школі Німеччини є двохетапною: власне навчання в університеті, тобто теоретична та практична підготовка, а потім — стажування. Термін навчання становить чотири роки. Період теоретичного здобуття знань та навичок майбутніми правниками умовно можна поділити на дві частини: вивчення основ права й поглиблена підготовка. В Німеччині вища юридична освіта будується за принципом “юрист широкого профілю”, який означає, що під час першого періоду навчання (до шостого семестру включно) студенти опановують виключно базові юридичні дисципліни: цивільне право, кримінальне право і публічне право, з фундаментальних - вивчається історія і філософія права. І лише на старших курсах, у другій частині навчання, отримані знання поглиблюються, а також відбувається певна спеціалізація — зазвичай за вибором студента. Кожен університет пропонує свої варіанти спеціалізації: міжнародне, податкове, трудове право тощо [5, 3]. “Універсальний юрист” за твердженням німецьких вчених має бути здатним працювати у будь-якій сфері юриспруденції й займати будь-яку посаду.

У період навчання в університеті студенти повинні здати екзаменаційний мінімум: не менше трьох семестрових екзаменів з цивільного та публічного права, не менше двох — з кримінального права та загальнотеоретичних дисциплін. Оцінка не нижче “задовільно” дозволяє отримати відповідне свідоцтво про проходження початкового курсу. Три таких свідоцтва є умовою навчання на старших курсах. У разі отримання незадовільних оцінок студентам надається можливість зробити повторні спроби до кінця шостого семестру. За час навчання студенти мають також пройти два види практики: ознайомчу (як мінімум чотири тижні) та поглиблену (десять тижнів). Організаторами практики виступають органи юстиції, які заздалегідь повідомляють юридичні факультети про її зміст і цілі [6, 406].

Після закінчення курсу університетського навчання, випускники складають перший державний екзамен, який проводиться спеціальною екзаменаційною службою юстиції при Вищих судах кожної із федеральних земель. Ця служба підпорядкована президенту Вищого земельного суду. Члени екзаменаційної служби (президент суду та екзаменатори з числа практиків-юристів і професорів університету) призначаються на строк до трьох років, який може бути продовжений. Для участі в екзамені студент повинен направити в екзаменаційну службу відповідне подання не пізніше шести місяців з моменту закінчення останнього семестру. Заява також може бути прийнята в разі визнання причин пропуску цього строку поважними. До подання додаються необхідні документи (автобіографія, свідоцтва та ін).

Важливим на нашу думку, є те, що зовнішня екзаменаційна система оцінки майбутніх юристів у ФРН гарантує високий рівень юридичної освіти, справедливу процедуру отримання диплома, а також чесну конкуренцію між студентами усіх юридичних вузів країни. Також безперечним позитивним моментом, що відрізняє німецьку модель підготовки професіоналів у галузі права від української, є значна роль практики в навчанні. Так, у Німеччині співвідношення теоретичної та практичної частин у процесі оволодіння студентами-правниками юридичних знань та вмінь складає 66,9 % до 33,1 %, а в українській — приблизно 90,0 % до 10,0 %. Професіоналізм випускника-юриста в Україні оцінюється з позиції оволодіння теоретичними знаннями й лише у незначній мірі — уміннями та навичками, в той час як в ФРН — навичками правозастосування й професійними компетенціями [7, 87].

На жаль, українське законодавство про вищу освіту не регламентує проведення практики взагалі, залишаючи це питання на розсуд вищого навчального закладу, та не передбачає обов’язкової практичної підготовки юристів у судових органах,

державних установах, прокуратурі, у нотаріусів та адвокатів.. З іншого боку, Закон України “Про судоустрій і статус суддів”, а також інші нормативні акти, що визначають правові засади організації і діяльності адвокатури, прокуратури, нотаріату, не покладають на ці інституції обов’язку з допомоги в організації практичної підготовки майбутніх правників.

Отже, спираючись на позитивний досвід вищих юридичних закладів Німеччини, вважаємо за потрібне в Україні запровадити: дворівневу систему підготовки правників (теоретична університетська підготовка та дворічна підготовча служба —рефендаріат, яка має носити некомерційний характер); два державних екзамени: перший після курсу теоретичної підготовки, а другий — після успішного проходження рефендаріату; проведення державних екзаменів з фундаментальних правових дисциплін (в усній і письмовій формах), які оцінюватимуться незалежною державною експертною комісією.

З метою гарантування якості правничої освіти необхідно визначити відповідні державні стандарти та забезпечити відповідальність за їх порушення. Реформування потребує також удосконалення освітнього та галузевого законодавства, яке регулюватиме питання доступу до юридичної професії.

Джерела

1. Кононець В. П. Модернізація юридичної освіти в Україні з урахуванням європейського досвіду / В. П. Кононець // Сучасна юридична освіта : досвід минулого —погляд у майбутнє : збір. матер. міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2016 р. — Одеса, 2016. — С. 95–97.
2. Олюха В. Г. Система высшего юридического образования в Германии / В. Г. Олюха // Сучасна юридична освіта : досвід минулого —погляд у майбутнє: збір. матер. міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2016 р. —Одеса, 2016. — С. 97–101.
3. Deutsches Richtergesetz [Електронний ресурс]: Ausfertigungsdatum: 08.09.1961; Zuletzt geändert durch Art. 132 V v. 31.8.2015 I 1474 // Offitiel W-Seite Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. —Режим доступу : <https://www.gesetze-im-internet.de/drigrig/index.html>.
4. Вершинин А. П. Юридическое образование в Федеративной Республике Германии : опыт организаций / А. П. Вершинин // Правоведение. —1992. — № 1. — С. 76–80.
5. Досманова Е. Ж. Немецкая система подготовки юристов: общая характеристика / Е. Ж. Досманова, М. Ш. Курмангали // Инновации в образовательной деятельности и вопросы повышения качества обучения. —2012. —Т. 2. —№ 1. — С. 1–8.
6. Матвіїшин Н. І. Міжнародний досвід юридичної освіти і його використання у професійній підготовці студентів-юристів / Н. І. Матвіїшин // Актуальні проблеми держави і права. — 2009. — № 46 —С. 400–408.
7. Парамонова О.С. система підготовки юристів у вищих навчальних закладах Німеччини / О. С. Парамонова // Вісник Черкаського університету. Вип. № 8. — 2017. — С. 83–89.